Przesyłka opłacona ryczałtem

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina tris kartus savaitėje

DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams — „ŪKININKĄ"
Vaikams — „VARPELĮ"

Nr. 56 | Vilnius 1938 m. spalio 29 d. (šeštadienis) | Pirmi metai

VĖLINĖMS ARTĖJANT

Pageltusiems rudens lapams po kojomis šiugždant, sužibės tūkstančiai mirgančių švieselių kapų kalneliuose ir šlaituose, kur ilsisi brangieji kaulai.

Drauge su rudens negiedra ir lietumi niauksis kiekvieno veidas ir prisiartinus prie amžinybės vietų, iš kur dvelkia visai kitas gyvenimas, birs ne vienam gaili ašara.

Prisiminsime savo motinas, tėvus, vaikus, brolius, seseris, žmonas, gimines, bičiulius ir draugus. Stosis akyse mums jų vaizdai ir darbai. Kutens mūsų širdį jų gerumas, švelnumas, meilė, paskutinės su jais praleistos valandos ir savaime darysis graudu ir gaila tų žmonių į dausas pasitraukusių, kuriuos dar taip mielai norėtume matyti savo tarpe, kuriuos visi lydėjome į amžinojo poilsio vietą širdį skaudėdami, ašaras liedami.

Prisiminsime tą dieną savo tautos žinomus ir nežinomus didvyrius, tuos, kuriems tauta pastatė paminklus, ir tuos, kurių ieškodama dingusių nesurado, kuriuos užžėlė lygus dirvonėlis. Vėlinių vakarą uždegtoji žvakutė ant paprasto kareivio kapo ir ant garsaus patriarcho kapo lygiai daug bylos kiekvienam praeiviui, kurs pamėgins nors valandėlę sustojęs atsikvėpti ir pagalvoti.

Gyvieji bendrauja su gyvaisiais. Kasdieninių reikalų jūron pasinėrę, jie dažnai veltui leidžia laiką tuštiems ir nereikšmingiems dalykams, kurie neturi nei prasmės nei drausmės. Per Vėlines teks susikaupti ir gyviesiems pabendrauti su mirusiais. Visur skersai ir išilgai Lietuvą, jos rymančiais kryžiais ir kryželiais, ilsisi labai daug gražaus pavyzdžio gyviesiems. Tad nevengsime mirusiųjų.

Gyvuosius dažnai atsimename, mirusius - rečiau. Jie, nors ir dideli žmonės yra buvę, nors ir kaip gyvi būdami išgarsėjo, po mirties kažkaip labai greit pasimiršta. Pamaži blanka ir nyksta iš atminties. Tik nepaprastai daug dėmesio kreipdami spaudoje, geriau atsimename vieną kitą didvyrio, rašytojo, kalbininko, labdario pavardę, ir tai ne visi.

Pasitraukdami iš šio gyvenimo, jie paliko pasaulį mums vairuoti ir gyventi. Jų nuveiktaisiais darbais, uždirbtu skatiku dažnai nė nenusimanydami dabar naudojamės ir džiaugiamės. Vėlinių dieną labai pravartu ir tai prisiminti.

Taučiūnų laukuose, visos Lietuvos padangėje, pagaliau ir mūsų kampelyje, nuo Brėslaujos pro Švenčionis net ligi Seinų ir toliau, kur tik yra buvę prieš dvidešimt metų šviežių lietuviškų kapų, ten smilks savo tautiečiams meilės žvakutė, jei ne ant kapo, tai širdyje.

Kai kur piktoji ranka nugriovė ir tą paskutinį regimąjį mirusio ženklelį — kryžių (pavyzdžiui, anais metais išgriauta ir paslėpta nežinomojo Švenčionių kareivio paminklas). Sunku tad ir norint bus pamatyti tokių žmonių amžinąsias vietas. Tokiais atvejais sužibės, sutviskės mums širdyje kitokios — vėjo neužpučiamos — ir nesudegamos ugnelės.

Visi tą dieną susikaups, bet labiausiai sena motinėlė. Ši atsimins dar Didžiajame kare, o gal ir vėliau kiek žuvusį savo sūnų. Sudžiūvusi jos ranka, jei galės pasiekti sūnaus kapą, tai būtinai jį papuoš ir ašaromis palaistys, o jei nepasieks, jei sūnus žuvo tolimoj šalelėj, tai pagelta širdimi, išdžiūvusiais pirštais spaudys degančią rasojančią žvakutę, gyvens skaudžiausias valandas, ir niekas jai padėti negalės, o juo labiau niekas jos skausmo suprasti neįstengs...

Rudens lapams šiugždant ir lietums lyjant artėja dvasinio susikaupimo diena, Vėlinių laikas.

Akivara.

Lietuvos Valstybės biudžetas

„Liet. Aidas" rašo, kad spalių 25 d. Lietuvos Seimo posėdyje vienas pagrindinių svarstomų klausimų buvo 1938 m. valstybės biudžeto apyskaita, kurią referavo Valstybės kontrolierius inžinierius K. Šakenis. Pirmiausia pranešėjas suminėjo, kad 1937 m. valstybės biudžetas Seimo priimtas ir Valstybės Prezidento patvirtintas 255.570.652 litus paprastųjų ir 47.869.457 lt. nepaprastųjų pajamų, o 303.440.109 lt. sumai. Vykdant biudžetą pasirodė, kad vienos pajamos plaukė geriau ir jų sulaukta net daugiau, nei projekte numatyta, kitų mažiau. Lygiai buvo ir su išlaidomis. Nepastovus ekonominis gyvenimas verčia kasmet daryti biudžeto pakeitimus, tai teko ir pernai padaryti. Toliau pranešėjas išvardino, iš kurių šaltinių, kaip plaukė pajamos ir kuriems reikalams, kaip buvo daromos išlaidos. Jei sulyginti 1937 m. faktinai gautas pajamas su 1936 m. pajamomis, tai pasirodo, kad pernai gauta apie 27 mil. lt. arba 9% daugiau. Metai baigti su 11.787.000 lt. pertekliaus. Baigdamas Valstybės kontrolierius pažymėjo, kad visos iš valstybės iždo skirtosios sumos sunaudotos teisėtai: beveik visos ministerijos nėra visų joms skirtų sumų išleidusios ir susidarę likučiai grąžinti valstybės iždan.

Seimas 1937 m. valstybės biudžeto vykdymo apyskaitą patvirtino.

VENGRIJA-ČEKOSLOVAKIJA

Čekoslovakijos vyriausybės atsakymas Vengrijai

Praėjusiame „Aido" numeryje buvo rašyta apie Vengrijos griežtą reikalavimą atiduoti jai tas Čekoslovakijos žemes, kuriose dauguma gyvena vengrų. Be to, Vengrija reikalavo keliose vietose plebiscito. Svarbiausia turėta galvoje Karpatų Rusinija, kuri dabar turi savo autonomiją ir yra Čekoslovakijos respublikos dalis. Vengrija norėjo, kad Karpatų Rusinijos gyventojai pasisakytų, prie ko jie nori priklausyti.

Čekoslovakijos vyriausybė, apsvarsčiusi Vengrijos reikalavimus, nesutiko skelbti Čekoslovakijos kai kurių kraštų gyventojų plebiscito, bet visą ginčą sutiko atiduoti į trečiųjų rankas.

Iš pranešimo matyti, kad Vengrijos - Čekoslovakijos ginčą dėl vengrų tautinės mažumos gyvenamų kraštų spręs Vokietija ir Italija.

Kadangi Vengrija norėjo turėti ir trečią arbitrą — Lenkiją, tai Čekoslovakija iš savo pusės pasiūlė dar ir Rumuniją. Taigi galimas daiktas, kad Vengrijos-Čekoslovakijos ginčą spręs Italijos, Vokietijos, Lenkijos ir Rumunijos paskirtieji arbitrai.

Nauja vyriausybė Karpatų Rusinijoje

Paskelbus Karpatų Rusinijos autonomiją, buvo sudaryta ir autonominė vyriausybė su dru Brody priešakyje. Tačiau šis premjeras ne ilgai valdė Karpatų Rusiniją ir šio mėn. 26 dieną atsistatydino.

Telegramų pranešimu, Karpatų Rusinijos premjeras Brody buvo plebiscito šalininkas, o visi kiti autonominės vyriausybės ministeriai kaip tik buvo priešingos nuomonės ir todėl premjeras Brody turėjo atsistatydinti (pasiduoti dimisijon). Dabar Karpatų Rusinijos premjeru yra paskirtas kun. Vološinas, kuris, kaip ir visi kiti ministeriai, yra nusistatę prieš plebiscitą.

Vengrai nepatenkinti

Čekoslovakijos pasisakymas prieš plebiscitą nepatiko Vengrijai, kuri savo nuomonę išdėstė naujoje notoje. Nota buvo įteikta Čekoslovakijos vyriausybei šio mėn. 27 dieną.

Savo notoje Vengrijos vyriausybė apgailestauja, kad Čekoslovakija nesutiko skelbti plebiscito. Podraug Vengrija pasiūlė kuo greičiau perleisti jai tas Čekoslovakijos sritis, kur gyvena dauguma vengrų ir dėl kurių jau yra susitarta. Dėl trečiųjų teismo (arbitražo) Vengrijos vyriausybė pasisakė sutinkanti ginčą atiduoti spręsti Vokietijai, Lenkijai ir Italijai, bet nesutinka, kad į arbitrų skaičių įeitų Rumunija. Vengrai tokį savo nusistatymą aiškina tuo, kad Rumunija esanti Čekoslovakijos sąjungininkė.

Pasikalbėjimai apie Vengrijos-Čekoslovakijos ginčą jau prasidėjo

Jau buvo minėta apie Vokietijos užsienių reikalų ministerio Ribentropo kelionę į Rymą. Iš tikro, ministeris Ribentropas šio mėn. 27 dieną atvyko į Rymą.

Min. Ribentropo netikėtas išvykimas į Rymą didžvalstybių spaudoje yra atidžiai svarstomas. Ypač šia kelione yra susirūpinę prancūzai.

Paryžiaus dienraščiai min. Ribentropo atsilankymui Ryme skiria daug politinės reikšmės, pažymėdami, kad Ryme bus pradėti pasitarimai dėl Vengrijos-Čekoslovakijos ginčo. Taip pat manoma, kad ta proga bus paliestas ir tolimesnis artimas bendradarbiavimas tarp Vokietijos, Italijos ir Japonijos, remiantis prieškomunistiniu paktu.

Diplomatų priėmimai Kaune

Kauno dienraštis „XX Amžius" rašo, kad visi į konferenciją suvažiavę Lietuvos diplomatai užsienyje buvo plačiai painformuoti apie vidaus padėtį. Laikraštis pastebi, kad Lietuvos politiniuose sluoksniuose reiškiama nuomonė, kad konferencija davusi labai teigiamų vaisių ir daug prisidėjusi prie padėties stabilizavimo santykiuose su kai kuriomis kaimyninėmis valstybėmis. Į tų santykių rutuliojimąsi dabar žiūrima optimistiškai.

Po minėtos konferencijos Lietuvos pasiuntiniai išvyko į savo paskyrimo vietas. Prieš išvažiavimą Prancūzijos pasiuntinys Kaune surengė pusryčius Lietuvos pasiuntiniui Paryžiuje Petrui Klimui, o Lenkijos pasiuntinys Kaune min. Chorvatas surengė panašų priėmimą Lietuvos pasiuntiniui Varšuvoje min. Kaziui Škirpai.

Paneigiami Lietuvą liečią gandai

Lietuvos telegramų agentūra „Elta" yra įdėjusi Kauno spaudoje tokį pranešimą:

„Užsienio spaudoje pastaruoju metu iš nežinomų šaltinių pakartotinai skleidžiami gandai ir prasimanymai apie Lietuvos užsienių politiką ir apie jos santykius su kaimynais.

Tuose prasimanymuose minimi įvairūs vieno ar kito kaimyno pasiūlymai, susieti su reikalavimais, kurių pobūdis turįs pažeisti Lietuvos politikos nepriklausomumą.

Tie visi prasimanymai neturi jokio pagrindo. Lietuvos tarptautinėje politikoje nieko naujo nėjvyko. Jos tarptautinė padėtis yra tie pat pastovi, kaip ir buvo.

Ryšium su tuo, kompetentingi politiniai sluoksniai įspėja Lietuvos ir užsienio visuomenės opiniją priimti minėtus gandus su nepasitikėjimu ir nepasiduoti kažkieno siekiamiems politinės atmosferos nuodijimo tikslams".

Čemberlenas vėl rengiasi kelionėn

Kaip žinia, šiemet Anglijos premjeras Čemberlenas pagarsėjo visame pasaulyje savo kelionėmis į Vokietiją, kur tris kartus lankėsi: Berchtesgadene, Godesberge ir Miunchene.

Dabar Paryžiaus spauda praneša, kad Anglijos premjeras vėl rengiasi kelionėn. Šiuo žygiu Čemberlenas norįs apsilankyti Ryme. Tačiau, kada jis vyks į Rymą, tuo tarpu nežinia. Mat, pirmiau norima išspręsti Ispanijos klausimas, norima, kad pradėtų galioti Italijos-Anglijos paktas ir tik po to Čemberlenas išvyktų į Rymą.

Anglai „tvarko" Palestiną

Kaip žinia, jau antri metai Palestinoje nėra ramumo. Iš karto arabai kovojo su žydais. Vėliau iniciatyvą paėmė į savo rankas žydai ir tuo būdu šių abiejų tautų kova dėl Palestinos darėsi vis aštresnė. Paaiškėjus, kad taip kovojant nieko negalima laimėti, arabai pradėjo kova su anglų policija ir net kariuomene.

Tuo tikslu arabai susiorganizavo į didelius sukilėlių būrius, kurie pradėjo planingą kovą.

Anglai susyk mėgino numalšinti sukilimą švelniai, bet nieko nelaimėję ėmėsi griežtų priemonių. Pradėjo deginti kaimus, kurie slėpdavo arabų sukilėlius. Kai ir ši priemonė neatsiekė tikslo, anglai atsiuntė į Palestiną daug kariuomenės ir su jo pagelba pradėjo beatodairinę kovą su arabų sukilėliais.

Pirmiausia išvalė nuo arabų sukilėlių Jeruzalę, sugriaudami daugelį namų, o dabar rengiasi tokiu pačiu būdu įvesti tvarką Haifos mieste, kur vienas priemiestis norima sulyginti su žeme, nes tame priemiestyje esą susibūrę arabų sukilėliai.

— Iki šiol vis dar nežinia, ar Palestina bus padalinta, ar ne. Palestinos padalinimui priešinga yra ir Amerika, kuri visokiais būdais remia žydus.

Anglai grąžinsią kolonijas vokiečiams(?)

Visa anglų spauda pilna sensacijų, kad šio mėn. 25 dieną Čemberlenas turėjęs eilę labai svarbių pasitarimų su atskirais ministeriais. Šiuose pasitarimuose esą aptarti labai svarbūs reikalai: Vidurinės Europos padėtis ryšium su Miuncheno nutarimų įvykdymu, anglų—italų susitarimo įgyvendinimo klausimas, ir, be to, Palestinos klausimas, bei tautinės apsaugos. Visa anglų spauda plačiai svarsto šiuos pasitarimus. „Daily Mail" tvirtina, kad Čemberlenas reikalaująs sudaryti karinę sutartį su Vokietija, prie kurios vėliau prisidėtų Prancūzija ir Italija.

Eilė Londono laikraščių tvirtina, kad Čemberlenas esąs nusistatęs artimiausiu laiku sušaukti keturių didžiųjų valstybių konferenciją, kurioje bus aptarti ir sutarti visi svarbiausieji Europos susitvarkymo klausimai. Tvirtinama, kad Čemberlenas tatai pasiryžęs įvykdyti dar iki Kalėdų.

Artimiausiu laiku numatomi Anglijos parlamento posėdžiai, kurie užtruksią tris dienas. Čemberlenas pasakysiąs ilgą politinę kalbą, kurioje apibudinsiąs visą savo užsienių politiką.

Tas pats laikraštis tvirtina, kad esą Čemberlenas drauge su Prancūzija tvirtai nusistatęs grąžinti Vokietijai kolonijas, o „Evening Standard" teigia, kad Geringas jau esąs sudaręs ir planą, kaip tas kolonijas apginkluoti ir kaip išnaudoti jų turtus.

KRISTUS KARALIUS

Spalių mėnesio paskutinį sekmadienį Kristaus Karaliaus šventė. Atsirado ji po Didžiojo karo, kai beveik visi karalių sostai sugriuvo. Koks jos tikslas?

Kristus, Piloto teisiamas, pasakė, kad jo karalystė ne šio pasaulio, ir Bažnyčia įvesdama tą šventę neturėjo galvoje nei karalių nuopelnų, nei jų sostų reikalų. Kristaus Karaliaus šventė primena žmonijai Kristaus teises viešpatauti jo krauju atpirktajai žmonijai, viešpatauti ne tik jos privačiam gyvenimui, bet ir viešajam: visuomeniniam ir valstybiniam.

Socializmas paleido šūkį, kad tikėjimas yra privatinis reikalas. Tai ženklino, kad viešai, visuomeniškai žmonės neturi reikalo atsižiūrėti į religiją ir Dievą. Ši pažiūra plito ir užkrėtė Europos valstybes ir jų vairuotojus. Rusijos komunizmas žengė dar toliau ir, paskelbęs religiją liaudies opijumi, ėmė ją visaip koneveikti ir stumti net iš privatinio gyvenimo. Ten imta gerbti Kristaus išdavikas Judas, o pačiam Kristui atimta visos net mažiausios teisės. Rusijos bolševizmas agresingas (mėgstąs pulti), jis ėmė skverbtis į kitas šalis ir buvo pasiekęs net Italiją, kur yra Bažnyčios centras.

Prieš šitą bedievybės srovę reikėjo sukelti priešingą srovę. Popiežius metė šūkį — Kristus Karalius, jis turi viešpatauti žmonių sielose, žmonių visuomenėse, jų išoriniame viešajame gyvenime. Kristui reikia atkovoti teises šeimynoje, mokykloje, teisme, kariuomenėje, spaudoje, mene, įstatymuose; žodžiu, visur, kur tik reiškiasi žmonių gyvenimas. Kasmet Kristaus Karaliaus šventė turi tai priminti krikščionims ir paskatinti juos prie darbo.

Bedieviai savo srovę varo su dideliu pasiryžimu, organizuodami jėgas, apgalvodami būdus ir priemones. Jie negaili tam ir lėšų. Kodėl taip daro? O gi todėl, jog supranta, kad komunizmas nesilaikys, kol religija bus žmonių sielose, nes tai du nesugyvenamu priešu. Prityrimas visur tai patvirtino: dirstelkime tik į Rusiją, Ispaniją, Meksiką.

Ir Kristus reikalingas yra savo viešpatavimui palaikyti ir platinti žmonių, kurie ne vien sako: teesie tavo karalystė, bet ir daro, deda pastangas, kad toji karalystė visur laikytųsi, ir priešingoji srovė neprieitų. Bažnyčios vyriausybė tokių katalikų ieško ir buria juos į organizacijas vadinamas Katalikiškąja Akcija.

Katalikiškoji akcija, tai keturios organizacijos — vyrų katalikų, moterų katalikių, vyriškojo ir moteriškojo jaunimo arba bernaičių ir mergaičių. Tai keturi šulai, kurių kiekvienas turi laikyti dalį krikščioniškojo gyvenimo.

Kas dedasi prie kat. akcijos, stato sau uždavinį atnaujinti katalikiškąsias pažiūras bei gyvenimą savyje, šeimoje ir visuomenėje. Vykina gi tai šiomis priemonėmis: tiria ir mokosi katalikiškojo mokslo, stengiasi kitus šviesti ir įtikinti katalikiškų pažiūrų bei gyvenimo dėsnių tikrumu, viešajame gyvenime katalikiškąjį mokslą palaiko, gina ir, kur gali, įgyvendina. Tai ir yra Kristaus karalystės platinimas ir apaštalavimas jo viešpatavimui. Kat. akcija nenori būti nei politinė, nei tautinė organizacija, šitų ginčų vengia, bet dirbdama katalikų pažiūrų ir dorovės dėsnių įgyvendimui patarnauja ir valstybei ir tautai.

Kristaus Karaliaus šventėje kat. akcija viešai manifestuoja savo įsitikinimus ir jausmus Kristui — rengia pamaldas, daro eisenas, akademijas, rašo ir kalba. Tas viešas savo įsitikinimų ir jausmų pareiškimas turi prasmės ir pačioms organizacijoms, ir platesnioms katalikų minioms, ir net abejingiems ar svetimiems: vieni pamato savo jėgas ir pasiskatina prie uolumo, kiti susitinka su pamirštu ar nežinomu gyvenimo reikalu ir gauna progos susimąstyti, kartais prisidėti.

Kristaus viešpatavimas mumyse lietuviuose nėra visai apdraustas. Priešas suskubo prisėti kukalių į jo dirvą ir jie jau susiėmė. Deja, sąlygos kukaliams augti gana palankios: žmonės, šviesdamiesi ieško naujovių, skurdas verčia mėginti naujų kelių, o tautiniai nesusipratimai parapijose ir bažnyčiose nuteikia nepalankiai tikybai. Metas tai prisiminti, apsvarstyti ir stoti darban. Lietuviuose turi atsirasti pakankamai uolių katalikų, kurie palaikys ir apgins Kristaus viešpatavimą. Pradžia jau padaryta. Pastaruoju laiku kuriasi katalikų jaunimo organizacijos, teesie joms tik lemta pasirodyti stipriu darbu. Lenkdamiesi Kristui, lenksimės geriesiems gyvenimo dėsniams: — susivaldymo, teisingumo ir meilės.

K. Verstenis.

Lietuvos užsienio politikos tolesnė linkmė

Kauno dienraštis „Lietuvos Aidas" apie dabartinę Lietuvos užsienio politiką rašo šitaip:

„Ryšium su paskutiniais Europos įvykiais, Kaune buvo mūsų pasiuntinių konferencija Lietuvos užsienių politikos klausimų aptarti. Užtrukusi trejetą dienų, konferencija šeštadienį pasibaigė. Pasibaigus konferencijai, buvo išleistas komunikatas, kuriame buvo užakcentuoti du momentai, būtent, kad Lietuvos tarptautinė padėtis pasilieka tokia pat pastovi, kaip ji buvo lig šiol ir kad Lietuvos, kartu su mums draugingomis valstybėmis Latvija ir Estija, vedama neutralumo politika yra laikoma tinkama ir tolesniam mūsų tarptautinės padėties stiprinimui. Iš tokios politikos savaime išplaukia išvada, kad Lietuvai reikia daryti naujų pastangų dar labiau gerinti santykiams su visomis valstybėmis, o ypač su mūsų artimaisiais kaimynais.

Toks yra komunikato turinys. Jis nustato arba, tiksliau sakant, patvirtina tas gaires, kuriomis mūsų užsienių politika buvo vedama ligi šiol. Iš komunikato dvasios nematyti, kad šioje srityje būtų daroma kokių vingių. Lietuvos užsienių politika visą laiką buvo nuosaiki ir nuosekli: ji visada buvo grindžiama krašto realiais interesais.

Pagrindinis Lietuvos užsienių politikos principas ir toliau palieka neutralumas. Tokia prasme Lietuvos užsienių reikalų ministras St. Lozoraitis yra pasisakęs per paskutinę Tautų Sąjungos sesiją rugsėjo 21 d., tą pačią mintį jis pakartojo rugsėjo 29 d., darydamas pranešimą Kauno miesto tautininkų vadovybei apie tarptautinę padėtį, ta pati neutralumo mintis, kaip matome, yra užakcentuota ir po pasiuntinių konferencijos išleistame komunikate, jau nebekalbant apie ankstyvesnę Lietuvos užsienių politiką, kuri nuo neutralumo principo niekados nebuvo nukrypusi. Vadinasi, ši mintis mums nėra nauja, tik po paskutiniųjų Europos įvykių ji įgyja ypatingesnės reikšmės.

Rugsėjo mėnesio sukrėtimai iki karo nepriėjo, — taika buvo išgelbėta, — tačiau tautų viltis susilaukti taikos gadynės nepasitvirtino: nei ginklavimasis nesumažėjo — priešingai, dar labiau padidėjo, — nei trynimasis iš tarptautinių santykių neišnyko. Daugelio nuomone, kruvinas konfliktas nebuvęs visiškai pašalintas, o tik atidėtas. Reikia pageidauti, kad tai ka būtų patvari ir kad jokie tamsūs debesys netemdytų Europos padangės, tačiau ar šiaip ar taip, vertindami tarptautinę padėtį, mes turime vengti bet kurių perdėtų iliuzijų ir būti apdairūs. Sekant tarptautinės padėties raidą, mūsų svarbiausias uždavinys yra žiūrėti, kad Lietuva nebūtų įvelta į tokį politinį žaidimą, kuris galėtų pakenkti jos gyvybiniams interesams. Tai, be abejo, nereiškia, kad Lietuva neturėtų prisidėti prie bendrų pastangų taikai patikrinti: ji prie jų dėsis, kaip dėjosi ir ligi šiol, nes taikos išlaikymas yra visų tautų reikalas. Bet ir šiuo atveju, derindama savo pastangas su kitų tautų pastangomis, Lietuva negali iškrypti iš neutralumo ribų, kitaip sakant, ji negali prisiimti tokių prievolių, kurios galėtų pakenkti kitų valstybių interesams.

Lietuva visą laiką stengėsi palaikyti ko geriausius santykius su visomis valstybėmis, bet po paskutiniųjų Europos įvykių mums ypač tenka daug dėmesio kreipti į gerų santykių palaikymą ir stiprinimą su mūsų artimaisiais kaimynais. Ši mintis yra užakcentuojama ir po pasiuntinių konferencijos išleistame kamunikate. Paskelbti neutralumą dar ne viskas. Neutralumas uždeda pareigų ir prievolių, bet jis kartu stato ir sunkų uždavinį tvarkyti santykius su kaimynais taip, kad jie normaliai ir sklandžiai plėtotųsi, nepažeisdami tačiau mūsų valstybės interesų. Šios linkmės Lietuvos vyriausybės laikėsi ligi šiol, jos laikysis ir ateityje ir darys naujų pastangų santykiams su kaimyninėmis valstybėmis gerinti. Akcentuojant neutralumo politiką, tenka, be abejo, peržiūrėti kai kuriuos ir mūsų vidaus politikos reiškinius, kurie gali būti nesuderinami su neutralumo dvasia. Čia reikalingas tam tikras persiorientavimas, kaip gali būti reikalingas tam tikras persiorientavimas ir kai kuriais užsienių politikos klausimais, atsižvelgiant, žinoma, į tautos realiuosius interesus, neprasilenkiant nuo neutralumo principu ir nenukrypstant nuo tradicinės mūsų užsienių politikos palaikyti ko geriausius santykius su kaimyninėmis valstybėmis.

Lietuva nori ramumo ir taikos, kad galėtų toliau sėkmingai varyti savo valstybės atstatymo ir stiprinimo darbą. Mes nenorime kištis į kitų valstybių reikalus, bet mes norime, kad mūsų teisės ir interesai būtų gerbiami.

Prancūzų spauda apie Lietuvą

Paskutiniu laiku prancūzų spaudoje dažnai minimas Lietuvos vardas. Panevėžio įvykiai, artinantys Prezidento rinkimai, o ypatingai Klaipėdos krašto seimelio rinkimai duoda progos pasireikšti įvairioms nuomonėms ir kalboms.

Reikia pabrėžti, kad prancūzų spaudos ir šiaip visuomenės nuomonė apie Lietuvą yra kuo geriausia. Lietuva turi įsigijusi prancūzų tautoje nepaprastą palankumą. Prancūzai dideli demokratai, teisės ir teisybės šalininkai ir jos gynėjai, o kadangi Lietuva visuomet tik už teisę ir teisybę kovoja ir ją gina, taigi Prancūzija mato joje savo bendramintę — draugę.

1938 m. spalio 24 dienos, pirmadienio, numeryje „Le Temps" įsidėjo ilgoką korespondenciją iš Kauno, kur nagrinėja dabartinę Lietuvos padėtį. Laikraščio korespondentas, ryšium su sušaukta spalių 20 d. į Kauną visų Lietuvos diplomatinių Europoje atstovų konferencija, spėja, kad Lietuva galėsianti pakreipti savo užsienių politiką kita vaga. Kuria? Korespondentas nenori spėlioti, laukia netolimos ateities, kuri klausimą pati išspręs.

Dienraščio nuomone, konferencija turėjo pirmoje vietoje peržiūrėti savo santykius su Sovietų Rusija ir apie santykių vystymąsi netolimoje ateityje su Vokietija ir Lenkija.

Nauja Čekoslovakijos politinė orientacija, kuri pakrypo po Miunchenos sutarties, esanti stropiai sekama Lietuvoje ne tik todėl, kad Lietuva su Praha visuomet palaikydavusi nuoširdžius ryšius, bet ir todėl, kad dabartinių Čekoslovakijos sienų nustatyme turinčios pirmą vietą tos valstybės (Vokietija, Lenkija), kurios yra kartu ir Lietuvos kaimynais. Sovietų Rusijos pasyvumas, kurį parodė kovo mėnesyje laike lenkų ultimatumo, Čekoslovakų-Vokiečių suartėjimas irgi atsiliepė Lietuvos politikoje. „Viešoji Lietuvos opinija — sako „Le Temps", — kurios simpatijos yra Prancūzijos ir Rusijos pusėje yra priversta taikiai skaitytis ir su politinių Europos jėgų pergrupavimu ir su galingų Lietuvos kaimynų įtaka, kuria gali dabar daug

DRAS MARTYNAS YČAS. 12)

ATSIMINIMAI

Nepriklausomybės keliais

Vienas svarbiausių mūsų rūpesčių buvo — jaunimo auklėjimas ir jo išmokslinimas. Nuo pat C. Komiteto veikimo pradžios Vilniuje buvo jo steigiami moksleivių bendrabučiai ir teikiama parama paskiriems moksleiviams.

Į Rusiją išsikrausčius, daugelis mokyklų, kurios buvo Lietuvoje ir kaimyninėje Latvijoje, kur taip pat daug lietuvių mokėsi, užsidarė. Mūsų moksleivija pakriko po visus Rusijos kraštus. Todėl atsirado būtino reikalo dar labiau, negu Vilniuje, imtis švietimo darbo. Šis klausimas konkrečiau iškilo, kai aš nuvykau į Petrapilį. Ypač mums parūpo tie moksleiviai, kurie buvo C. Komiteto įgaliotinių, kun. K. Alšausko, J. Balčikonio ir J. Vokietaičio nugabenti į Voronežą.

Tuojau po mano atvažiavimo į Petrapilį atėjo pas mane Vilkaviškio gimnazijos direktorius Slaščevskis. Jis buvo su savo gimnazija persikėlęs į Vilnių, ir C. Komitetas, neturėdamas savo gimnazijos, buvo atidavęs savo globojamus mokinius jam mokyti. Tokių mokinių buvo jau arti šimto. Aišku buvo, kad išsikraustčius į Rusiją kitoms gimnazijoms, kaip Mintaujos, Rygos, Šiaulių, Kauno, Panevėžio realinei mokyklai ir kit., lietuvių mokinių skaičius, mano sumetimu, turėjo pasiekti kelių šimtų. Slaščevskis atvyko pas mane kan. Alšausko patariamas. Savo gimnaziją jis jau buvo irgi iškraustęs iš Vilniaus į Voronežą. Jo sumanymas buvo toks: Komitetas išlaikys mokinius, už juos mokės kaip ir Vilniuje, o jis pasirūpins gauti butą ir mokys su esamuoju savo mokytojų sąstatu.

Aš iškėliau klausimą lietuvių kalbos dėstymo. Jis man atsakė, kad „eto počti nevozmožno i budet zavisiet ot popečitelia Varšavskago okruga". Tada man atėjo į galvą tokia mintis: — kokia bus mūsų mokiniams nauda, kad Vilkaviškio gimnazija egzistuos Voroneže. C. Komitetas neturės toje gimnazijoje jokio balso. Mokytojų parinkimas taip pat nuo mūsų nepareis, ir mes tenai jokios įtakos neturėsime. Tuo tarpu evakuota yra ne tik mokinių, bet ir lietuvių mokytojų, kurie dabar sėdi be darbo. Nutariau įvykdyti seniai jau projektuojamą lietuvių gimnazijos organizavimą, sumanytą dar Vilniuje. Įsteigti savo mokyklą Vilniaus apygardoje prieš karą beveik buvo neįmanomas daiktas. Lietuviai mokytojai šioje apygardoje ir šiaip jau negalėjo gauti tarnybos, tai ką jau bekalbėti apie savąsias mokyklas. Mano brolis Jonas ir aš seniai prieš karą svajojome apie įkūrimą reformatų priedangoje savos gimnazijos, bet dėl įvairių priežasčių tas sumanymas liko neįvykdytas. Dabar kaip tik pasitaikė gera proga šį sumanymą realizuoti. Pasitariau su savo draugu V. Dumos nariu Voronkovu, kuris buvo įtakingas V. Dumos švietimo komisijos narys. Jis man patarė, nieko nelaukiant, kreiptis į švietimo ministerį grafą P. N. Ignatjevą, kuris buvo žinomas, kaip liberališkos pakraipos žmogus. Taigi nedelsdamas nuėjau pas jį su prašymu. Išdėsčiau jam gyvą reikalą sugrupuoti lietuvių mokinius vienoje ar dviejose gimnazijose, įvesti lietuvių kalbos mokymą ir duoti galimumo mūsų vaikams tęstį mokslą, nors ir esant jiems svetimoje šalyje. Dar jam priminiau, kad jis, pavasarį priimnėdamas Lietuvos delegaciją, susidedančią iš A. Smetonos, St. Šilingo ir manęs, yra pasakęs, jog stovįs už lietuvių kalbos mokymą aukštesnėse mokyklose mūsų krašte, kur žymi mokinių dalis yra lietuviai. Jis man be ilgų argumentavimų padėjo tokią rezoliuciją: "Razriešaju otkryt v gorodie Vilnie mužskuju i ženskuju gimnaziju M. M. Yčasa s prawami dlia učaščichsia i učaščich pravitelstvennych gimnazii i vremenno sčitat evakuirovannymi v gorod Voronež".

Galima įsivaizduoti mano džiaugsmą, kokį leidimą gavus. Tiek metų svajota, tiek rūpintasi įkurti savąją gimnaziją Vilniuje, o dabar tas įvykinta vienu švietimo ministerio grafo P. N. Ignatjevo plunksnos pabraukimu.

Jau čia pat, ministerijoje, ėmiau dėstyti planus, kaip jas organizuoti. Lipdamas laiptais žemyn, susitinku su Dumos nariu Voronkovu ir sakau jam:

— Dėkui tamstai už patarimą, jau turiu leidimą dviem gimnazijoms steigti su lietuvių kalbos dėstymu.

— Sveikinu, sveikinu tamstą su tokiu pasisekimu. Kitokio rezultato aš iš grafo nė nelaukiau. Jis yra doras vyras. Bet ar tamsta jau turi juodą ant balto?

— Ministerio rezoliucija padėta ant mano prašymo, ir aš manau, kad viskas baigta. Juk pats tamsta sakai, kad ministeris Ignatjevas doras žmogus. Taigi aš nemanau, kad jis sumanytą savo nuomonę pakeistų ir rezoliuciją atšauktų.

— Taip, tai taip. Aš ir nemanau, kad pats grafas sumanytą rezoliuciją pakeisti, bet tamsta žinai, kokie yra jo bendradarbiai. Švietimo ministerija žinoma, kaip juodašimtiškai nusistačiusi. Kaip ims jie visi iš visų pusių grafą spausti, tai tuojau susiras visokių formališkų kliūčių. Aš patarčiau tamstai grįžti atgal su manim į viršų pas departamento direktorių ir palaukti, kol išrašys formalų leidimą. Kai turėsi leidimą kišenėje, tai tik tada bus viskas baigta.

Aš paklausiau jo, ir mudu užėjome pas aukštesniųjų mokyklų departamento direktorių. Pasirodė, kad mano prašymo su ministerio rezoliucija dar jis neturėjo. Bet man paprašius, kad paskubintų, direktorius parašė korčiukę ir pasiuntė per kurjerį ministerio sekretoriui. Po 5 minučių mano prašymas jau gulėjo prieš jį ant stalo. Jam nelabai malonus buvo siurprizas. Jis tik pastebėjo, kad grafas čia per daug lengvai pasielgęs, apeidamas visus formalumus. Čia dar nesą „popečitelia okruga" nuomonės. O jį esanti būtinai reikalinga.

— Bet jei jau ministeris rado galimumo padaryti tamstai išimtį, „tak eto tiem lučše".

Aš paprašiau, kad man išrašytų formalų liudijimą apie leidimą įsteigti dvi gimnazijas. Iš karto jis atsikalbinėjo, kad tą dieną negalįs išduoti, bet man jį spiriant ir Voronkovui palaikant, išrašė formalų leidimą ir įteikė man.

— Dabar tai aš jau tikrai sveikinu. Turi ne tik patį popierių, bet ir su Nr., antspaudu ir data. Tuo būdu viskas tvarkoje! — pasakė Voronkovas, spausdamas man ranką.

— Eto už osoboje lično k vam raspoloženije grafa — dat razriešenije na otkrytie gimnazij i ešče s polnymi pravami pravitelstvennych zavedenii. Ja služu zdies uže davno i takovo slučaja ne pomniu, — pridėjo departamento direktorius, taip pat spausdamas man ranką.

(B. d.)

lengviau į ją veikti negu kad iki šiolei. Šventai prisirišusi prie taikos ir stengdamasi išlaikyti neutralitetą ir savo nepriklausomybę, Lietuva, kuri atsisakė paskutinės vilties, kurią ji turėjo Ženevoje ir kolektyviniame saugume, pradeda manyti, kad vienintelis taikingo faktų vystymosi užtikrinimo būdas yra sudarymas gerų santykių su valstybėmis, kurių geografinėje orbitoje ji pati yra. O reikia konstatuoti, kad dabartiniai Kauno santykiai su Berlynu ir Varšuva neduoda pilno santykių vaizdo."

Toliau dienraštis rašo apie Klaipėdos hitlerininkus, kurių priešakyje stovi 1935 bylos didvyris Neumanas. Bet Lietuvos vyriausybė esanti griežtai nusistačiusi vykdyti pareigas, kurias uždeda jai statutas ir taip pat neišsižadėti jokios teisės, kurios iš jo seka pav. tvarkos ir saugumo palaikymas visoje Respublikos teritorijoje.

Dienraščio korespondentas spėja, kad joks politikos pakitėjimas negalėsiąs įvykti, nepaisant su kitomis Pabaltės valstybėmis, kurių konferencija įvyksianti gruodžio 11 d. bet reikalui atsiradus galėsianti būti sušaukta ir anksčiau. *St.*

Šis tas iš Varšuvos lietuvių gyvenimo

Varšuvos lietuvių kolonija ima ir vėl daugiau telktis. Vasaros metu dauguma buvo išvykę į kaimą. Vieni jų gražias vasaros dienas praleisdavo savo tėviškėje, kiti buvo nuvažiavę su savo darbdaviais į Lenkijos kurortus. Dabar, atėjus šaltoms rudens dienoms, kaskart daugiau susirenka į bažnytėlę ir į parapijinę salę (šventėms). Šventadieniais tautiečių stovinėja būriai prie salės ir laukia atidarant salės. Deja, ta mažutė susirinkimų vieta yra atidaryta vos tik per dvi valandas (nuo 19 iki 21 val.). Tačiau ir ta proga yra brangi, nes galima nors trumpam laikui susitikti ir pasišnekėti su savo pažįstamais. Kai kada susirenka tiek daug lietuvaičių ir lietuvių, kad salėje netilpsta.

O ir susirinkus yra apie ką pakalbėti! Buvo keletas lietuvaičių laimingesnių ir šiemet vasarą galėjo nuvykti į Lietuvos valstybę. Kaip pasakoja, buvę ten joms labai malonu.

— Kas ten nauja? — paklausi.

— Ponaiti, ten daug nauja. Matiau, — pasakoja lietuvaitė, — pirmą kartą Lietuvos kariuomenės paradą. Kai ėjo stiprūs kareiviai, pasiruošę blizgančiais plieno durtuvais ant šautuvų, aš iš džiaugsmo verkiau... Gal tai mano gyvenime pirma ir paskutinė proga, kada matau Lietuvos laisvės gynėjus. O mieste gražumas pastatų. Buvau prieš karą Kaune, nes netoli Kauno esu kilusi, bet dabartinio Kauno pažinti nebūtų galima.

— O aš, ponaiti, buvau net pačioje Šidlavoje — porina kita vyresnio amžiaus lietuvaitė. — Meldžiausi tik už tėvynę.

Man tai geriausiai patiko Šidlava. Aš ten kariuomenių nemėgstu! Gražios Lietuvos bažnyčios, bet Šidlavos užvis gražiausia.

Žodžiu, visoms, kurias tik kalbini, patiko kelionė į Lietuvą. Giriasi ir didžiuojasi, kad matė iš tolo net patį prezidentą. Taigi rudens metu yra apie ką šnekučiuoti.

Rūpinamasi ir savišvietos reikalais. Inteligentiškesnės lietuvaitės visos prenumeruoja „Aidą" „Vilniaus Aušrą", „Lietuvišką Barą" ir kitus laikraščius, Vilniuje pasirodančius. Gaila, kad nėra knygyno. Norinčių skaityti yra daug.

Varšuvos lietuviams laikraštininkams nesiseka. Pernai ir šiemet norėjo leisti lietuvišką laikraštėlį, bet Valdžios Komisaras uždraudė. Pagaliau, leista buvo redaguoti lenkų kalba, bet nesenai pasirodžiusį mėnesinį laikraštį „Lithuanica" pirmąjį numerį išrišai sukonfiskavo. Leidėjui ir redaktoriui buvo pranešta, kad konfiskavimu norima sulaikyti nepageidaujamų žinių skleidimą.

Kaip girdėti, lietuviai žurnalistai Varšuvoje yra pasiryžę leisti antrą numerį. Jis turėtų pasirodyti lapkričio mėnesį.

Tenka pažymėti, kad „Lithuanica" konfiskavimu sujdomino Varšuvos politinį pasaulį. *K.*

Uždrausta mokytis

Vilniaus lenkų dienraštyje „Słowo" beveik kasdieną deda trumpus, sąmojingus feljetonus p. Karolis. Feljetonai pavadinti „Sostinės sūkuryje" ir juose autorius savotišku stiliumi paliečia aktualius visokiariopo gyvenimo klausimus. Šio mėn. 25 dienos numeryje buvo įdėtas feljetonas keistu pavadinimu „Uždrausta mokytis". Kadangi feljetone paliestas klausimas ir mums daug ką primena, tai, išvertę lietuvių kalbon, dedame jį ištisai:

„Garbingai kovojant su analfabetizmu švietimo valdžia intensyviai likviduoja privatines gimnazijas. Tegul geriau jaunimas visiškai nesimoko, negu mokosi nevalstybiškai-kūrybiškoje dvasioje.

Nuolat atimamos teisės privatinėms gimnazijoms. Kai to nepakanka ir užsispyrę tėvai vis dėlto savo vaikus leidžia į iškeiktą mokyklą, ji esti septyniomis spynomis užrakinama.

Aišku, kad visi norėtų savo vaikus patalpinti nemokamoje valdinėje mokykloje, bet ne visi turi protekcijas ir todėl yra kamšatis net beteisėse mokslo vietovėse.

Praėjusio mėnesio pabaigoje buvo uždaryta privatinė Navrockio gimnazija. Sena gimnazija, viena iš seniausių Varšuvoje. Aišku, teisių neturėjo. Butą ir visus įtaisymus užpirko kuratorija ir įtaisė ten valdinę gimnaziją, kurioje paliko tie patys mokytojai ir tie patys sargai. Tik pakeistą mokiniai. Buvusiems navrockiečiams (Navrockio gimnazijos mokiniams) buvo suruošti egzaminai ir 90% negirdėtu būdu sukirsta. Ypatingai vyresniųjų klasių mokiniai pasirodė neparuošti. Visoje gimnazijoje atsirado nauji mokiniai.

Nieko nepadarysi. Pavarytųjų navrockiečių tėvai, įpratę mokėti, paklusniai pasiėmė vaikus ir pradėjo dairytis, kur juos padėti.

Ir čia netikėtumas. Norėjo, kad vaikai laikytų egzaminus į privatines, nors ir 13 kategorijos mokyklas. Kuratorija neleido. Ne, ir gana.

Tai į privatines beteises mokyklas. Tos mokyklos nieko prieš tai neturėjo, bet kuratorija vėl užprotestavo. Negalima.

Tėvai turėjo rašinėti prašymus, trepsenti, bėgioti, žemai lenktis referentams ir jų padėjėjams ir tik tada, pagaliau, po trijų savaičių kai kuriems mokiniams buvo leista įsistumti į beteises mokyklas. Malonės aktas. O ir atvažiuotų iš kaimo piemenėlis ir norėtų laikyti egzaminus į kokios nors gimnazijos ketvirtą klasę. Ar galima būtų atsakyti? Kuo remiantis! Reikia tik turėti atitinkamą žinių atsargą ir, jeigu yra vietos, viskas tvarkoje.

Su piemenėliu galima, bet su uždarytos gimnazijos mokiniais taip negalima. Turi nustoti mokytis, turi prisidėti prie dviejų milijonų grįžtamųjų analfabetų minios. Valdžia buvo nepatenkinta, kad ne visi navrockiečiai su tuo sutiko".

Prie šio feljetono, kurį padavėme tiksliai išvertę į lietuvių kalbą, jokių pastabų nedarome. Norime tik pridurti, kad lietuviui piemenėliui nėra taip lengva, kaip rašo p. Karolis; šis piemenėlis dar turi išprašyti iš pono vuito pažymėjimą apie savo tautybę. *z.*

TAUPYKIME!

Pasaulyje yra paprotys kasmet spalių 31 dieną skirti taupymo propagandai. Tą dieną viso pasaulio laikraščiuose pilna straipsnių, atsišaukimų į savo skaitytojus taupymo reikalu. Įvairios taupymo kasos, draugijos paskleidžia žmonėse milijonus propagandinių lapelių, surengia tūkstančius vakarų, koncertų, paskaitų, eisenų ir t. t.

Kam tai visa daroma?

Į tą klausimą vienas prancūzų žymus ekonomistas atsako šitaip: „tautos, kurios nemoka dirbti ir taupyti, išnyks nuo žemės paviršiaus".

Kaip matome, klausimas svarbus, todėl jam tiek ir pašvenčiama.

Tačiau ne kartą tenka išgirsti, kaip gi gali žmogus taupyti, kad sunkiai uždirbto skatiko vos pragyvenimui teužtenka.

Čia reikia pastebėti, kad taupymo sąvoka pas mus labai siaurai suprantama. Mes taupymą įsivaizduojam kaip pinigo atidėjimą juodai dienai, kurį paslėpiam tam siausiam kampe, o geresniu atveju padedam banke ar taupomoj kasoj. Tačiau reikia nepamiršti, kad pinigas yra paskutinis taupymo laipsnis. Kad galima būtų atidėti pinigą, pirma reikia pereiti ištisą eilę mažų taupymo būdų. Iš vienos pusės mažinamos reikmenos, iš kitos pusės didinamos pajamos, ko išvadoj ir susidaro taupmenos. Kaip vienas, taip ir kitas dalykas reikalingas didelio apsvarstymo, pergalvojimo. Tik protingas taupymas yra paskirų žmonių ir tautų išganymas, o blogai suprastas taupymas gali būti labai žalingas.

Sveikatos, apsivilkimo, darbo įrankių ir pačios darbo sutaupymas kartu protingai mažinant išlaidas ir gerinant ūkį, kad įdėtas darbas duotų didesnį pelną — štai kur yra taupymo esmė.

Kas iš to, kad menkai maitindamiesi, daug dirbdami, blogai dėvėdami sutaupysime skatiką, bet nustosime sveikatos už auksą! Neretai juk taupymas pereina net į godumą. Nuskurdę, alkani, be sveikatos žmonės aukso rublius žemėse užkasę badu miršta. Iš tokio taupymo tik žala sau ir visuomenei.

Taupydami turime nepamiršti ir savo sveikatos. Ją irgi reikia mokėti taupyti. Juk sveikata — tai brangiausis turtas. Čia ne retai mes nusideame. Mažai kreipiame dėmesio į savo ir savo šeimos sveikatingumą, nemokame jos taupyti, todėl ir vaikų mirtingumas pas mus toks didelis, o suaugusių mažas darbo našumas.

Gera darbo organizacija, tvarka ir švara nedaug teatseina, bet darbingumui ir sveikatai daug duoda.

Ne tas turtingas, kurs daug dirba, bet tas, kurs moka dirbti ir darbo vaisius tinkamai išnaudoja.

Juk kiniečiai ir škotai daugiausia iš visų tautų dirba ir sunkiai dirba, bet ir vargingiausiai gyvena. Tuo tarpu prancūzai, vokiečiai, anglai, amerikiečiai su saiku dirba, o tačiau gražiai vilki, gerai valgo, švariai gyvena ir daug sutaupo.

Kodėl taip?

— Todėl, kad šios tautos daugiau mokosi, daugiau skaito, daugiau galvoja, yra kultūringesnės ir geriau moka taupyti.

Visiems žinomas angly posakis; aš nesu tiek turtingas, kad pirkčiau menką daiktą.

Tuo tarpu mes perkame pigiausius daiktus, kad tik mažiau turėtume sumokėti, kad daugiau sutaupytume, bet pamirštame, kad pigesnis daiktas — blogesnis, vartojamas greičiau sugenda, dažniau reikia taisyti, mažiau duoda naudos ir todėl jis mums atseina trigubai brangiau.

Geras rūbas perkant atrodo brangokas, bet jis penkis kart ilgiau atlaiko už menką, kuris per pusę pigesnis, todėl nors brangiau pirki, išeina pigiau.

Už blogą kirvį nedaug sumokėsi, bet kasdien jį galąsi, nedaug malkų sukaposi ir mažai uždirbsi, o rankas atkrėsi ir daug sveikatos nustosi, todėl ir atseis jis tau daug brangiau nei geras. Mūsų kooperatyvuose kartais esti prekės brangesnės ir mes skundžiamės, bet pamirštame, kad tos prekės aukštesnės kokybės. Todėl nors ir brangiau kartais sumokame, nei pas žydą, bet vartodami pamatysime, kad jos mums apsimokėjo, kad brangiau pirkdami, pigiau turėjom. Daugelis jau tą suprato, išsipraktikavo ir perka tik savuose kooperatyvuose ir tik geras prekes ir taip daug sutaupo.

Imdamiesi bet kokio darbo pirma apsvarstykime, kad tas darbas būtų atliktas ko trumpiausiu laiku ir ko patogiausiai. Laikas irgi pinigas ir jis reikia mokėti taupyti. Kas galima padaryti per valandą, negaiškime tam darbui dviejų valandų. Sutaupytą laiką išnaudosime kitam kam, kad ir savęs kultūrinimui, ir tai mums šimteriopai apsimokės.

Dirbti kaip mūsų tėvai dirbo, iš papratimo — atgyventas dalykas. Tėvai daug sunkiau dirbo, bet pelų duoną valgė ir trinyčius dėvėjo. Mes jau kitaip gyvename. Bet dar toli mums prie kultūringų tautų. Dar daug mums reikia šviestis, daug pergalvoti ir daug kas pakeisti, daug naujo įvesti, kad kultūringiau gyventume ir daugiau sutaupytume.

Kiek degtinei ir tabakui per metus išleidžiame pinigo, galėtume turėti ne vieną laikraštį, knygą, o po kelių metų įsigytume radiją ir jį lengvai išlaikytume. Dūmais paleisti skatikai per ilgesnį laiką sudaro šimtus ir net tūkstančius. Grūdas prie grūdo — pripilsi aruodą, sako liaudies išmintis.

Jei kartais vienas kitas ir sutaupo, tai nežino, kur tas taupmenas padėti. Neretas atsitikimas, kad vaikai tėvų taupmenas žirklėmis sukarpo, pelės lizdan susuka, gaisras sunaikina. Karo ir visokių perversmų pamokinti žmonės vengia bankų ir taupomų kasų. Tačiau banke vistik saugiau laikyti nei kojinėje. Apyvartoj būdamas pinigas uždirba kitą pinigą. Mes, lietuviai, turime savo kreditinį banką Vilniuje ir jam savo taupmenas galime patikėti.

Kam nepatogu padėti Vilniuje, gali pasinaudoti savo vartotojų kooperatyvais sodžiuje. Kooperatyvai mielai priima narių taupmenas. Paleisdami jas apyvarton, patys sustiprėja ir nariams sutartą nuošimtį lengvai sumoka. Tuo būdu pasinaudoja ir nariai ir kooperatyvai.

Tik daugiau švieskimės, kultūrėkime, mokinkimės protingai visur ir visame taupyti, o gyvenimas visai kitaip atrodys. *D.*

KORESPONDENCIJOS

Senieji Ramonai, Andriejavo valsč. *Palinijo juosta.* Nebesant šiame kaime jokių kultūrinių ir švietimosi draugijų, jaunimas šalia knygų ir laikraščių skaitymo, nebeturi kas veikia. Atėjus rudens ilgiems vakarams, šventadieniais po kelis susirenka į vieną pirkią pasikalbėti, pajuokauti ir t. t.

Spalio mėn. 16 d. vakare pas ūkininką J. Višniauską taip pat buvo susirinkę keli jaunuoliai pasikalbėti.

Tuo laiku atvykęs iš Grumodziškės stražnicos kapralis su dviem kareiviais, suėmė ir nusivedė į savo būstinę šiuos jaunuolius: Alg. ir Leoną Kalesinskus, J. Balevičių, A. Krasnademskį ir J. Lipską. Grumodziškėje visi per naktį išlaikyti ir jiem visiems surašyti protokolai už vaikščiojimą nakties metu ir už nelegalų susirinkimą. Mat, čia esanti palinijo juosta. *Girulis.*

Ašašnykai, Berštų valsč. Spalių 18 d. Berštų valsčiaus viršaitis V. Pauliukevičius buvo sušaukęs vietos gyventojų susirinkimą, kuriame tarp kitko pranešė, kad praėjusių metų pavyzdžiu ir šiemet kaimo ūkininkai turėtų paaukoti ginklų fondui (F.O.N.) tam tikrą pinigų sumą. Pasak jo, valsčiaus valdyba esanti numačiusi šiam reikalui imti po 6 auksinus nuo valako. Kas manytų aukoti mažiau, tas, esą, pasirodytų ir mažiau lojalus pilietis. Kiti mokesčiai, esą, galima sumokėti vėliau, o šie reikėtų duoti jau dabar.

Toliau viršaitis pareikalavo, kad viso kaimo tvoros būtų pastatytas pagal tam tikrą planą. Visų tvoros, esą, turi būti vienodos ir pastatytos tiesia linija.

Pauliukevičius užsiminė ir apie artėjančius seimo rinkimus. Jis sakė, kad Gardino rinkimų apygardoje esą keturi kandidatai, iš kurių turės būti išrinkti du atstovai. Jis ragino balsuoti už F. Budzanovskį, nes, esą, jis yra profesorius, agronomas ir daug aplankęs Europos kraštų. Bet kai vietos lietuviai gyventojai paklausė, ar jis yra kada jų kaimą aplankęs, tai ir negalėjo atsakyti.

Per tą pasikalbėjimą paaiškėjo, kad Gardino rinkimų apygardoje nefigūruoja nė vienas lietuvis kandidatas. *Rūstulis.*

Randamonys, Gardino apskr. *Švietimo reikalai.* Praėjusiais mokslo metais Randamonyse mokytojavo mokyt Dzienicka, kuri buvo plačiai pagarsėjusi dar Neravuose. Ši mokytoja lietuviškai mokyti negalėjo. Todėl randamoniečiai tėvai rašė švietimo valdžiai prašymus, skundus, kad vietoj jos atsiųstų kitą, kuris galėtų mokyti ir lietuviškai.

Šiais mokslo metais mokyt. Dzienickos Randamonyse jau nebėra. Gardino inspektorius paskyrė naują mokytoją, kuri taip pat lietuviškai nemoka. Atvažiavusi pasisakė, kad anksčiau ji lietuviškai mokėjusi, bet dabar jau užmiršusi, nes ilgesnį laiką mokytojavusi gudų gyvenamose vietose.

Dabar randamoniečiai vėl ketina rašyti Mokyklų Kuratorijai prašymą, kad ir šią mokytoją pakeistų kita, kuri lietuviškai dar nebūtų pamiršusi.

— Randamonys yra tarp miškų. Iš miško žmonės turi daug naudos. Kai kurie bemaž iš miško ir pragyvena. Bet miškas kartais ir žalos suteikia: šernai išknisa bulves, o vilkai gaudo avis. Pav., neseniai dviejų ūkininkų avis buvo užpuolę net keturi vilkai, kurie sudraskė 12 avių. Kartais vilkai išneša avis ir iš tvartų. *Onytė.*

Kaltinėnai, Švenčionių apskr. *Tikybos pamokos.* Kaltinėnų pradinėje mokykloje tikybą dėsto vietos klebonas kun. Rūkas. Paskutiniu laiku jis visiems vaikams paliepė įsigyti lenkiškus tikybos vadovėlius. Jis sako, kad lietuvių kalba tinkamų vadovėlių nėsą. *Nemūra.*

Žagarai, Suvalkų apskr. *Išniekintas kryžius.* Prieš porą metų Žagarų kaimo gale vietos gyventojas Antanas Petruškevičius buvo pastatęs akmeninį kryžių su užrašu: „Jėzau Nukryžiuotas, pasigailėk mūsų". Tas kryžius per porą metų stovėjo niekeno neliečiamas.

Bet štai, šio mėnesio 17 dienos rytą tas kryžius rastas išgriautas. Jo kančia išlupta ir mesta ant kelio į purvyną.

A. Petruškevičius su savo žmona tą kryžių iš purvo pakėlė ir vėl pastatė į tą pačią vietą. Bet po dviejų dienų vėl tas kryžius buvo rastas išverstas ir parblokštas į purvyną. Ir vėl jis reikėjo kelti ir atstatyti.

Tokiu barbarišku darbu yra papiktinę visi padorūs žagariečiai. Tačiau jie yra tikri, kad kaltininkai vis tiek bus surasti ir nubausti. *Genys.*

Dvariciškė, Švenčionių apskr. *Tėvų rūpesčiai.* Šis kaimas yra už keturiolikos kilometrų nuo Švenčionių. Dvarciškės kaime dabar mokyklos nėra. O valdiška mokykla yra net už trijų kilometrų Šakalių kaime. Esant tokiai padėčiai, Dvarciškės kaimo ūkininkai nusprendė savo vaikus mokyti namie.

Tam tikslui jie įteikė Šakalių mokyklos mokytojui deklaracijas. Tačiau šis mokytojas deklaracijų nepriėme, tėvai tuo reikalu kreipėsi pas Švenčionių inspektorių. Nors inspektorius tėvų atstovams palankiai kalbėjo ir net pažadėjo mokytoją paveikti, tačiau iki šiol šis reikalas dar nesutvarkytas. *Valutis.*

Naujasodė, Suvalkų apskr. *Sporto rungtynės.* Šio mėnesio 9 dieną šiame kaime buvo padarytas visos apylinkės lietuvių sportininkų sąskridis. Atvykę sportininkai suruošė draugiškas tinklinio rungtynes. Jose dalyvavo: Punsko, Klevų, Žagarų ir Sankūrų sporto mėgėjai.

Rungtynių vaisiai buvo tokie: punskiečiai nugalėjo klevėčius (2:0) ir sankūriečius (2:1), o sankūriečiai žagariečius (2:1).

Tuo ir buvo užbaigtas vasaros sporto sezonas. Dabar mūsų sporto mėgėjai galvoja, kokio sporto reikės imtis, atėjus žiemai. *Ąžuolynas.*

KRONIKA

Direktorius Vl. Tiškus lankėsi Vilniuje

Šiomis dienomis Vilniuje viešėjo atvykęs iš Kauno Lietuvos Žemės Ūkio ministerijos Žemės Ūkio depertamento direktorius Vl. Tiškus.

Būdamas Vilniuje, p. direktorius Tiškus šio mėn. 27 dieną apsilankė Vilniaus Žemės Ūkio Rūmuose, kur ilgesnį laiką kalbėjosi su Rūmų pirmininku ir direktoriumi, kurie svečią iš Kauno maloniai priėmė.

„Lietuvos Aido" korespondentas

Prieš porą dienų į Vilnių buvo užsukęs p. St. Leskaitis, „Lietuvos Aido" korespondentas Varšuvoje.

P. St. Leskaitis viešėjo kurį metą Kaune, o dabar pro Vilnių sugrįžo į Varšuvą.

Uždrausta steigti „Kultūros" skyriai

Švenčionių apskrities storasta uždraudė steigti Lietuvių „Kultūros" Draugijos skyrius Navikuose ir Kalviškėje. Taip pat ir Vilniaus vaivada neleido steigti šios draugijos skyrių Melagėnuose ir Juodagalviuose.

Atidėtos bylos

Spalio 27 d. Vilniaus Apeliacijos teismas svarstė buv. „Ryto" mokytojo ir skaityklos vedėjo Petro Valentukevičiaus bylą, bet nepabaigė ir atidėjo kitam kartui. P. Valentukevičius Apygardos teismo Lydoje yra nubaustas 3 metams kalėjimo.

Spalių 28 d. tas pats Apeliacijos teismas nagrinėjo buv. „Ryto" skaityklos vedėjos Jadvygos Klimavičiūtės-Laurynavičienės bylą, kuri taip pat atidėta kitam kartui. Įdomu pažymėti, kad Vilniaus lenkų laikraštis „Kurjer Wileński" kitą dieną parašė, kad Apeliacijos teismas spalių 27 svarstęs buv. Bisčicoje lietuvių bibliotekos ir skaityklos vedėjo Petro Valentinavičiaus bylą ir jam bausmę iš 3 metų sumažinęs iki 2 metų kalėjimo.

Kiek mes žinome, Bisčicoje lietuvių bibliotekos ir skaityklos niekuomet nebuvo. Ar nebus čia supainiota P. Valentukevičiaus byla?

Iš mūsų skautų gyvenimo

Persitvarkė Vilniaus Lietuvių Skautų Gedimino draugovė. Būrio vadu tapo M. Gaidelis, draugininku — Z. Miliauskas, jaunųjų skautų draugininkas — A. Juknevičius, sekretorius — V. Akstinas, adjutantas—P. Averka, intendantas — S. Norkūnas, skiltininkai: J. Tunkis, V. Suduikis, A. Suraučius, V. Markavičius ir J. Kuzmičius.

Kauniečių ekskursija neatvyks

„Aide" buvo rašyta, kad per Visų Šventųjų šventes į Vilnių atvyksiančios iš Kauno mokytojų ir „Aušros" gimnazijos mokinių ekskursijos. Dabar tenka sužinoti, kad „Aušros" gimnazijos mokslеivių ekskursija į Vilnių negalės atvažiuoti.

Atvyko gen. Skvarčinskis

Spalių 27 dieną staiga į Vilnių atvyko lenkų Ozono vadas gen. Skvarčinskis. Vietos lenkų laikraščiai rašo, kad gen. Skvarčinskis spalių 30 d. Vilniaus miesto teatre pasakysiąs priešrinkiminę kalbą.

Kaip žinia, gen. Skvarčinskis 46 rinkimų apygardoje (Vilniuje) yra išrinktas kandidatu į Lenkijos seimą.

Bus tyrinėjamos iškasenos

Nuo šių metų lapkričio mėnesio pradžios Vilniuje bus pradėta tyrinėti Katedros-Bazilikos aikštėje atkasti seni griuvėsiai. Tyrinėtojai tikisi surasią viduramžių laikais statytų namų pamatus. Pabaigus tyrinėti atkastas senienas, bus pradėta tvarkyti visa aikštė.

Taip pat toliau būsią stiprinami Gedimino pilies griuvėsiai.

Statys naują bažnyčią

Vilniuje Šnipiškių priemiestyje sumanyta pastatyti nauja bažnyčia. Tam reikalui jau yra paskirtas vienas ha žemės.

Bažnyčia ketinama pradėti statyti kitų metų pradžioje.

Kova su kontrabandininkais

Lenkų laikraščiai rašo, kad Varėnos apylinkėje prie lietuvių – lenkų administracinės linijos šiomis dienomis Lietuvos policija turėjusi susišaudyti su kontrabandininkais. Du kontrabandininkai ir vienas policininkas sužeisti, kiti kontrabandininkai suimti.

Iš gudų gyvenimo

— Spalių 22 d. Vilniaus universitete buvo surengtas gudų studentų inauguracinis vakaras. Buvo skaityta paskaita tema „Gudų studentų judėjimo istorija" ir deklamacijos.

— Išrinktas Vilniaus Gudų gimnazijos tėvų komitetas, kurio pirmininku yra J. Pazniak.

— Spalių 16 d. Vilniaus Gudų Mokslo Draugija buvo surengusi paskaitą tema „Gudų kalbos istorija", kurią skaitė dr. J. Stankevičius.

Pavojuje Juozo Montvilos paminklas

Vilniuje, prie Pranciškonų vienuolyno bažnyčios yra prieš keletą metų pastatytas žinomam labdariui Lietuvos bajorui Juozui Montvilai paminklas. Dabar Pranciškonų vienuolynas tą visą aikštę, kur stovi paminklas, laiko savo nuosavybe ir norėtų ją savaip sutvarkyti. Tačiau Miesto magistratas su tuo nesutinka, laikydamas tą aikštę viešąja miesto nuosavybe. Ir prasidėjo nebet koks ginčas. Vienuolynas aikštę aptvėria, magistratas atsiunčia gaisrininkus ir tvorą išardo...

Dabar, girdėti, vienuolynas ketina magistratui iškelti bylą ir, jeigu išloštų, pasiryžęs yra iš tos aikštės pašalinti J. Montvilos paminklą.

Redakcijos atsakymai

Lietuvmyliui. Korespondenciją gavome. Jei tiks įdėsime. Kas dėl tamstos reikalo, tai ko greičiau kreipkitės patsai, arba apdraustu laišku į apskrities storastiją, nurodydamas, kada ir kas surašinėjo. Dėl metrikų, tai Varėnos parapijos metrikai iki 1914 metų yra Vilniaus kurijoje ir juos galima gauti.

Kaziui Urbuliui. Pašto ženklus gavome, bet jie mums neraikalingi, kadangi čia yra apyvartoje Lenkijos pašto ženklai. Tamstai laikraštį siuntinėjame ir iki metų pabaigos esate mums skolingas 5 litus.

Vilniaus Lietuvių Meno ir Literatūros Draugija

Lapkričio 1 dieną (Visų Šventėje) Vytauto Didžiojo gimnazijoje

rengia

VAIDINIMĄ

Programoje:

1) Sofijos Čiurlionienės 3 v. kom. „Pinigėliai".
Režisūra Jono Astaškos".

2) „Varpo" choro liaudies dainos. Diriguoja kompozitorius Julius Sinius.

Pradžia 19 val 30 min.

Įėjimas nemokamas!

Pastaba. Vaidinimas įvyks, jeigu bus gautas leidimas.

Lietuvos ateitininkų konferencija

Spalių 22 ir 23 d. Kaune buvo Lietuvos Studentų Ateitininkų Sąjungos konferencija, kurioje dalyvavo Kauno, Klaipėdos ir Dotnuvos ateitininkai studentai. Ši konferencija buvo paskirta krikščionybės Lietuvoje įvedimo 550 metų jubiliejui ir Lietuvos Nepriklausomybės 20 metų sukaktuvėms paminėti.

Konferencijos darbų tvarkoje buvo pamaldos, posėdžiai, žuvusiųjų tautos pagerbimas ir kt. Pranešimą apie Sąjungos veikimą padarė jos pirmininkas dr. Pankauskas. Paskaitas skaitė Venckus— apie christianizacijos darbą šeimose, prof. St. Šalkauskis — apie krikščionių idealus. Po pranešimų, paskaitų ir diskusijų buvo priimta rezoliucija, kurios vyriausias šūkis — vienytis religingumo ir tautiškumo požiūriu.

Naujų Sąjungos pirmininku išrinktas Pr. Paltaraitis.

KARAS KINIJOJE

Karo veiksmai tuo tarpu kaip ir nutilo. Japonai tvarkosi užimtuose Kantone ir Hankau ir valo juos nuo kinų kariuomenės likučių. Užimtąją Kinijos dalį japonai tikisi sutvarkyti naujais pagrindais. Jos vyriausybę sudarytų asmens, išsižadėję bendradarbiavimo su maršalu Čangkaišeku.

Japonai supranta, kad karas Kinijoje dar nepasibaigė, kol nelikviduotas Čangkaišekas. Jie priversti bus siųsti kariuomenę Kinijos gilumon ieškoti aršiausio savo priešo. O tai pasiekti būsią ne taip leengva, vadinas, varginąs Japoniją karas galįs užtrūkti dar gana ilgą laiką.

Kantono užėmimas skaudžiai palietė svetimšalių reikalus, — amerikiečių ir anglų. Japonai pradėjo varžyti jų prekybą ir laisvę. Tarp anglų ir japonų, girdėti, eina pasitarimai Hongkonge. Anglai bene norį sutaikyti kiniečius su japonais. Amerika dėl jos piliečių reikalų suvaržymo nusiuntė į Tokio gana griežtą notą. Į karą Kinijoje, kaip matome, jau pradeda kištis ir kitos valstybės.

Halifakso kalba apie taiką

Neseniai Anglijos užsienių reikalų ministras Halifaksas Edinburge pasakė didelę kalbą. Jis padarė Čekoslovakijos krizio ir jo išsprendimo apžvalgą, konstatuodamas, kad paskutiniai įvykiai rodo visų tautų vienbalsį pasisakymą prieš karą. Anglų tauta yra priešinga karui. Halifaksas reiškė viltį, kad bendras keturių didžiųjų valstybių veikimas taikai atlaikyti, sudarė bazę, ant kurios bus galima statyti geresnę ateitį. „Didžiojoje Britanijoje dar yra žmonių, kurie stengiasi sumažinti Čemberleno ir Hitlerio pareiškimo Miunchene reikšmę. Tačiau atgaivinus to pareiškimo dvasią ir jei iš vienos ir antros pusės bus priimta susiartinimo bazė, tada tas pareiškimas turės pasauliui daug didesnę reikšmę, negu manoma". Halifaksas priminė generolo Smutso išmintingus ir ateitį numatančius žodžius, kada jis pasakė, kad nereikia praleisti progos padaryti naujai reikšmingai pastangai privesti prie sutaikinimo. Pasak Halifakso, Europos padėtis paaštrėjusi dėka praleistų progų. Daugiau tokių progų pakartoti nereikia.

Toliau Halifaksas kalbėjo apie garantijas. Jis pareiškė, kad jei Vokietija ir Didžioji Britanija sudarytų sutartį, tai būtų geriausia garantija prieš pavojų, kuris šiomis dienomis gręsia pasauliui. Halifakso nuomone, Vidurinės ir Pietų rytų Europos sienų revizija, atsižvelgiant į gyventojų tautybe, prisidės prie tautos konsolidavimo. Halifaksas konstatavo, kad dabar vykstą Versalio sutarties revizija, kuri buvo Tautų Sąjungos pakte numatyta, bet neįvykdyta.

Pereidamas prie Čekoslovakijos padėties, Halifaksas nurodė dabar čekoslovakų vedamas derybas su vengrais. Didž. Britanija tiki, kad bus pasiektas susitarimas. Jis pridūrė, kad idealus sprendimas yra negalimas ir kad visuomet pasiliks tautinių mažumų svetimose valstybėse. Tačiau, jei iš abiejų pusių esama geros valios, tai visuomet galima rasti priemonių sugyventi su mažumomis ir siekti bendradarbiauti bendra dvasia.

Toliau Halifaksas pareiškė, kad jei Didž. Britanija nori suvaidinti savo vaidmenį taikos išlaikyme, tai ji turi būti tokiame stovyje, kad galėtų kalbėti su tinkamu svoriu. Halifaksas konstatavo, kad yra įtakingų galybių, kurios dirba taikai, tačiau yra tokių jėgų, kurios dirba priešinga prasme ir sudaro pavojų. Jis pažymėjo, kad visuose gyventojų sluoksniuose pribrendo supratimas, kad valstybė turi šaukti į tarnybą kiekvieną pilietį labiau, negu tai darė iki šiol. Ateityje yra galimos trys perspektyvos: 1) karas, 2) ginkluota taika ir 3) taika pagrįsta susitarimu.

Didž. Britanija stengiasi išvengti pirmojo galimumo ir siekia trečiojo. Tačiau ji jaučiasi turinti pereiti per ginkluotos taikos fazę, kad pasiektų tikrąją taiką, nes taika neateina, kaip Kalėdų šventė nustatytą kalendoriaus dieną. Taika greičiau yra aktyvi kova su tuo, kas veda prie karo. Norint ją pasiekti reikia, kad tautos teiktų savo pastangas teigiamam rezultatui pasiekti, užuot užkirsdamos kelią, kišdamosios į kitų tautų vidaus reikalus. „Didž. Britanija nenori kištis į kitų tautų reikalus, tačiau su sąlyga, kad tos tautos irgi elgsis taip. Pasaulis būtų daug malonesnis, jei kai kurie užsienio politikos aiškintojai laikytųsi kiek atsargiau".

Geriausia kalbėti asmeniškai

Skaitytojai jau žino, kad paskutiniu metu vokiečiai pradėjo agitaciją už kolonijų atgavimą. Kaip į tai pažiūrės anglai ir prancūzai, tuo tarpu nežinia. Bet vokiečiai ir toliau reikalauja, kad jiems būtų atiduotos visos kolonijos, kurios iš jų buvo atimtos po Didžiojo karo.

Be akcijos spaudoje, vokiečiai ėmėsi diplomatinių priemonių. Jie jau anksčiau painformavo Anglijos ir Prancūzijos vyriausybes apie savo nusistatymą.

Dabar telegramos praneša, kad netrukus Vokietijos maršalas Geringas patsai vyksiąs į Paryžių ir Londoną ir čia asmeniškai išdėstysias Prancūzijos ir Anglijos vyriausybėms Vokietijos nusistatymą dėl kolonijų gavimo.

Įvairu-įdomu

Ką daro iš kupranugario šerių?

Kupranugaris dykumų gyventojams yra tikras geradaris. Iš jo šerių dirbami įvairiausi daiktai. Ilgi plaukai, iš kupros vartojami spaustuvių persų audekliui ir diržams.

Iš plonyčių minkštų plaukų dirbami apatiniai drabužiai, patiesalai, kilimai ir lengvi šilti audeklai. Kupranugarių šeriai prekybos reikalams gabenami ir į Europos rinkas.

Pranašingi marš. Fošo žodžiai

Prancūzų maršalas Fošas, nuo kurio daugiausiai parėjo Vokietijos nugalėjimas Didžiajame kare, 1921 metais yra pasakęs šitokius žodžius.

— Sąjungininkai (vadinas, Anglija ir Jungt. Amerikos Valstybės) nepanorėjo Prūsijos. Jie atsisakė Bavariją padaryti savankiška valstybe ir sudaryti, kai aš reikalavau, eilę Reino respublikų. Atsiminkite mano žodžius: nepraeis nei 10-ties metų, kai mums teks skaitytis su naujo karo galimumais su Vokietija, o per 15 mums teks ir kariauti.

Tiesa, kol kas kariauti neprisėjo, bet karo galimumai su Vokietija yra iš tikrųjų labai dideli.

Teismas uždraudė šuniui loti

Londone įvyko nepaprastas teismas. Kažkoks inžinierius iškėlė bylą savo kaimynams už tai, kad jų šuo kiekvieną rytą septintą valandą pradeda loti ir tuo būdu trukdo jam miegą. Teisme paaiškėjo, kad šuo lojo todėl, jog kieme buvo neramus gaidys. Nežiūrint to, teisėjas inžinieriaus naudai priteisė penkis svarus šterlingų ir uždraudė šuniui loti prieš septynias rytais.

Anglijoje padidėjo vedybų skaičius

Užsienio spauda rašo, kad šiuo metu Anglija pergyventi dar nematytą vedybų drugį. Tiek pačiame Londono mieste, tiek provincijoje pirmosiomis spalių dienomis esąs pasiektas rekordinis vedybų skaičius. Laikraščių skiltys esančios pilnos vedybų aprašymų, kurios dabar įvykstančios po ilgų 5—10 ir daugiau susižiedavusių metų. Vedasi daugiausia jaunimas, nes paskutiniai politikos įvykiai jems teikia vilčių, kad gyvenimas ilgesnį laiką būsiąs ramus.

Kažin, ar tie anglų jaunikaičiai nenusivils artimiausioje ateityje, nes neatrodo, kad gyvenimas būtų iš tikrųjų ramus. Bet kad vestis reikia, tai kitas reikalas.

Ateityje žmonės gyvens urviniuose miestuose

Neseniai įvykusiame Meksikos valstybės architektų suvažiame buvo pasisakyta, kad ateities miestai būsią urviniai. Tokio pobūdžio miestus sukursianti oro antpuolių baimė. Visa ateities statyba būsianti paversta kuo geriausiai apsisaugoti nuo visokių galimų oro antpuolių. Visi miesto kvartalai atrodysią, kaip ištisi urvų kvartalai. Daugelis namų būsią visai po žeme. Gyvenimas tokiuose miestuose vis dėlto nebūsiąs blogas, nes miestai būsią apšviečiami dirbtine saule, o orą valysią elektriniai filtrai.

Saulėje pasirodė didelė dėmė

Viena observatorija praneša, kad saulėje esanti pasirodžiusi milžiniška dėmė. Jos ilgis esąs 170.000 km. ir plotis 75.000 km. Observatorija mano, kad ta dėmė galinti sukelti dideles magnetines bangas ir audras. Šiomis dienomis esą galima laukti iš šiaurės pašvaistės pasirodymo.

Vandenynuose trūksta didžiųjų žuvų

Tarptautinio jūros tyrinėjimo komiteto pranešimu, Europos vandenų pakraščiuose sumažėjęs didžiųjų žuvų skaičius. To sumažėjimo priežastis esanti tankių tinklų vartojimas. Iš tokių tinklų negali ištrūkti vidutinės žuvys negali išsprukti. Vienintelė proga išsigelbėti didžiųjų žuvų stokos, pradėti vartoti retesnius tinklus.

Ar esi išsirašęs laikraštį „Aidą"?

„AIDO" REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Wilno, ul. Dąbrowskiego 5—1. Telefonas 29-59. Administracija priima nuo 9 iki 13 val.

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsienyje — 3 doleriai. Atskiro numerio kaina 10 skatikų.

Leidėjas ir atsak. redaktorius Liudvikas Cicėnas.

„RUCH" spaustuvė, Tatarska 6. Telef. 21-83.